

HAZATÉRŐK, 1901

Olaj, vászon, 62,5x75,5 cm
Jelezve balra lent: Perlmutter 1901

FELTEHETŐLEG KIÁLLÍTVA:

- Téli kiállítás. Műcsarnok, Budapest, 1901 – 1902. katalógus: 207.
- Perlmutter Izsák. Ernst Múzeum, Budapest, 1921. október, katalógus: 51.

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft / 18 116 EUR

„Ez a művész is azok közé a tehetségek közé tartozik, kik úgy szólva készen jönnek a világra. – írja Elek Artúr 1921-ben Perlmutter Izsák első magyarországi egyéni kiállítása kapcsán. Húsz éve lehet, hogy először mutatkozott meg a nyilvánosságnak, de nem emlékszünk olyan keze hűzésára, mely kezdetlegességet vagy bár csak bizonytalanságot is árult volna el.” Ez a bizonyos első bemutatkozás 1901-ben, a Hazafelé című kép keletkezésének évére esett. Ekkor Perlmutter már Hollandiában élt s egy kisebb kollekcióval, 13 alkotással szerepelt a Műcsarnok rendez téli tárlatán. Bár egy-egy festményét korábban is beküldte az OMKT kiállításaira – sőt nem egy esetben díjakat is nyert velük –, mégis Magyarországon az igazi sikert és ismertséget ez a bemutató hozta meg számára. 1904-ig, hazatelepüléséig ez volt a legnagyobb nyilvános szereplése hazánkban, s egyben holland ciklusának legátfogóbb bemutatója is.

Perlmutter festészete a szó pozitív értel-

mében vett formalista festészet, melynek gyökereit inkább a nyugati festészetben kell keresnünk, semmint a közép-kelet európai piktúrában. Szemben a progresszív magyar kortársakkal – a vadakkal és a nyolcakkal – az indulatok, az emocionális megnyilvánulások, a látványban történő erős szubjektív beavatkozás, torzítás hiányoznak művészetéből. Akárcsak Rippl-Rónai korai francia időszakában, Perlmutter az alkotást, a művész személyiségétől, és a festés gesztusértékű gyakorlatától függetlenül tevékenységként értelmezte. Képein a tradicionális festészet lényegének megragadása és felmutatása – ha tetszik a tiszta professzionalizmus – dominál, s nem a korábbi stílusok és tendenciáktól való különbözőségi deklarációja. Nem véletlen, hogy művészetével kapcsolatban Elek Artúr még 1921-ben is azt rója fel, hogy: „primitív érzéseire kellene bízni magát.” Ám Perlmutter természetétől vezérelve, élete végéig tiszta, kifinomult s elegáns festői megoldásokat alkalmaz.

Művei egy teljesen zárt esztétikai rendszer alapján épülnek fel: kizárólag a kép és a látvány viszonya foglalkoztatta. A festményben feltáruló művészi szubjektum, a téma festőre gyakorolt hatása, vagy épp a benne „dolgozó” társadalomkritika mindig is hidegen hagyta érdeklődését. Nem véletlen, hogy Perlmutter budapesti és párizsi tanulmányait követően épp Hollandiában telepedett le, ahol a klasszikus festészeti hagyomány, a 17–18. századi piktúra reminiscenciái a legelevenebben éltek a kortárs művészetben. Németalföldet ekkor még kerülte a Párizsban már terjedő modernizmus vehemens újat akarása, míg a kor festészete még ezer szállal kötődött Rembrandt, Vermeer van Delft, vagy éppen Frans Hals tradicionális festői gyakorlatához.

Finomság és műgond jellemzi Perlmutter piktúráját, olyan műgond, mely sokkal inkább jellemző a francia, német és skandináv művészetre, s annál ritkább jelenség a magyar festészet 150 éves történetében.

Kaszás Gábor

Perlmutter Izsák: Hálóját javító halász, 1900 körül

